

KFA-Filmbeschouwing

Voor meer informatie

www.kfa-filmbeschouwing.nl
info@kfa-filmbeschouwing.nl

Zin in film

KFA Filmbeschouwing promoot speelfilms die én artistieke kwaliteit én levensbeschouwelijke diepgang hebben.

Daens

Monumentaal Vlaamse epos

Daens is een monumentale film, gesitueerd in de verpauperde buurten van de textielindustrie in het Vlaamse Aalst, omstreeks 1900. Basis voor de film is het literaire werk van Louis Paul Boon *Pieter Daens of hoe in de negentiende eeuw de arbeiders van Aalst vochten tegen armoede en onrecht*. Dit boekje in de reeks *Zin in Film* is niet alleen een inhoudelijk-cinematografische analyse van de succesvolste na-oorlogse film in Vlaanderen, maar geeft ook een beeld van de chaotische wordingsgeschiedenis ervan.

Hoofdrol voor Urbanus

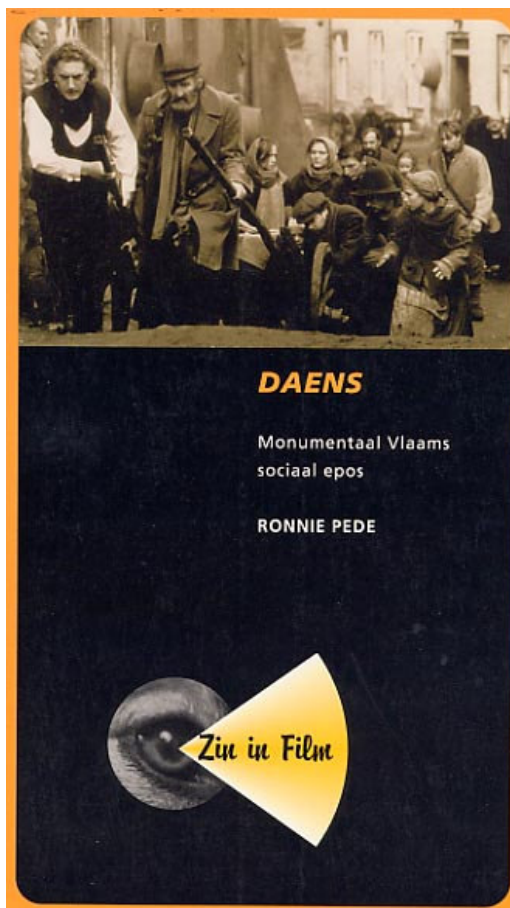
Belangrijkste accentverschuiving ten opzichte van Boons werk is dat niet de drukker-uitgever Pieter Daens (1842-1918) maar zijn broer priester Adolf Daens (1839-1918) de hoofdfiguur werd. Die keuze werd al in 1980 bij de toneelbewerking gemaakt. Als regisseur kwam Stijn Coninx in beeld, die naam maakte met commerciële filmsuccessen met in de hoofdrol de Vlaamse komiek Urbanus. Een opmerkelijke keuze dus, die goed uitpakte.

Kerk zonder daadkracht

De film is een epos over de ontvoogding van de Vlaamse arbeiders aan het einde van de negentiende eeuw. Door de geweldige toename van fabrieksarbeid in de tweede helft van die eeuw, de lage lonen en de slechte huisvesting van arbeiders vonden de socialistische theorieën van Karl Marx bij de arbeiders een steeds gewilliger oor. Politici reageerden traag op het 'socialistische gevaar' en maakten geen sociale wetgeving. Ook de R.-K. Kerk zag de situatie met zorg aan en paus Leo XIII publiceerde in 1891 de Encycliek *Rerum Novarum* waarin de sociale leer van de Kerk de lotsverbetering van arbeiders tot prioriteit maakte. Het gebrek aan daadkracht van de kerkelijke hiërarchie is het hoofdthema van deze film: de priester Daens kwam wél actief op voor de onrechte arbeiders en botste met het kerkelijk gezag, hetgeen uiteindelijk tot zijn suspensie leidde.

Daens contra Woeste

Daens toont in parallelvertellingen het mensonwaardige leven van de arbeiders (gefilmd op locatie in een nog functionerende spinnerij uit het eind van de 19de eeuw in Polen), en dat van de fabrieksdirecteuren. Al bij aankomst in Aalst is Daens getuige van de sociale onrust en ziet hij een dood kind op straat, waarop hij meteen handelt: hij geeft geld voor de begrafenis. Hij publiceert artikelen (zijn broer is drukker), ageert tegen de kinderarbeid en vindt in textielbaron Charles Woeste van de Katholieke Partij zijn grootste tegenstander. De fabrieksdirecteuren treden steeds harder op tegen de arbeiders. Als de onrust mede door Daens radicale preken toeneemt, doet Woeste zijn beklag bij bisschop Stillemans.

De politicus Daens

Met zijn broer en zijn aanhangers ('Daensisten') startte hij in 1893 een politieke partij, de 'Christene Volkspartij'. Daens wordt in 1894 in het parlement verkozen. Daar voert hij menige strijd met Woeste, een jaar later wordt hij naar het Vaticaan geroepen, maar niet door de paus ontvangen. Ondertussen worden vele Daensisten ontslagen. In 1896 krijgt hij van het Vaticaan het dringende verzoek zich uit de politiek terug te trekken, maar hij weigert. Twee jaar later schorst mgr. Stilleman hem, een jaar later moet hij zelfs zijn priesterkleed afleggen. Daens weigert. In de politiek is het voor de twijfelende Daens vallen en opstaan, in 1906 wordt hij niet herkozen. Een jaar later wordt hij ernstig ziek, maar is er ook een verzoening met zijn bisschop. Op 14 juni 1907 overlijdt hij, bij zijn begrafenis krijgt Daens niet de priesterlijke eer.

Zin in film: Daens

Ronnie Pede

Uitgeverij Kok Kampen i.s.m. KFA Nederland

1995

ISBN: 90242 24160